

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

**Materiály na rokovanie HSR SR
dňa 20. augusta 2012**

č. 6)

Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2011

Všeobecne k materiálu :

Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2011 bola vypracovaná na základe § 3 ods. 2 písm. g) zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a v súlade s Plánom práce vlády SR na rok 2012.

V správe sa v kontexte s vývojom makroekonomickej situácie v ekonomike SR podáva informácia o svetovom poľnohospodárstve, poľnohospodárstve krajín EÚ, situácii a vývoji v poľnohospodárskom sektore SR, situácii v potravinárstve SR, výrobe v poľnohospodárstve a potravinárstve, agropotravinovom trhu, potravinovej bezpečnosti, ekonomicko-finančnej situácii podnikateľských subjektov v agropotravinárskom komplexe SR a o súčasnej technickej úrovni agropotravinárskeho komplexu. Správa ďalej hodnotí uplatňovanie poľnohospodárskej politiky, mnohostrannú a bilaterálnu spoluprácu agropotravinárskeho komplexu so zahraničím a definuje závery s odporúčaniami.

Pri vypracovaní materiálu sa vychádzalo z analytických poznatkov o výsledkoch hospodárenia v roku 2011, celkovej finančno-ekonomickej situácie v agropotravinárskom komplexe, štatistických zisťovaní, Informačných listov rezortu a z podkladov medzinárodných inštitúcií.

Predkladaná správa má informatívny, analytický a hodnotiaci charakter a nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, sociálnu oblasť, životné prostredie a informatizáciu spoločnosti.

Materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Opodstatnené pripomienky boli akceptované. Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania je súčasťou materiálu.

Správa bude predložená na rokovanie vlády SR a Národnej rady SR.

Stanovisko AZZZ SR :

AZZZ SR k predloženému materiálu uplatňuje nasledovné stanovisko :

Poľnohospodári očakávajú od MPRV SR konkretizáciu cieľov a opatrení štátnej agrárnej politiky, uvedených v programovom vyhlásení vlády s tým, že vláda bude vychádzať z objektívneho hodnotenia dlhodobějších úpadkových tendencií v domácom agropotravinárskom komplexe a hlbokého neplnenia jeho základných funkcií. „Zelená správa za r. 2011“, je však, žiaľ, len rozsiahlym súborom popisných údajov a charakteristík a všeobecne formulovaných odporúčaní bez bližšieho určenia, ako sa majú dosiahnuť.

Pri rokovaní o výhradách a pripomienkach k tejto správe predstavitelia MPRV SR argumentovali tým, že „správa má mať informatívny charakter“. Do tejto pozície degradovali „zelené správy“ uznesenia vlády M. Dzurindu, čím stratili svoj účel. **Vládni predstavitelia s negatívnym vzťahom k domácomu agrokomplexu aj takto dosiahli, že vláda ani NR SR sa komplexnejšie vývojom a situáciou v agropotravinárskom komplexe od konca 90-tych rokov nezaoberali. Argument ministerstva, že „konkrétne problémy budú riešené v samostatných materiáloch so špecifikáciou dopadov na štátny rozpočet“ je v tomto kontexte neprijateľný.**

Pozn.: Prekonanie krízy a ohrozenia domácej výroby potravín a prehĺbovanie miery závislosti na dovoze nemožno dosiahnuť riešením konkrétnych problémov v samostatných materiáloch ako uvádza MPRV SR.

V správe, hoci ju predkladá nová vláda, sa neurobil odpočet „Koncepce ...“ na r. 2007-2013, schválenej uzn. vlády č. 216 zo 7. marca 2007, na ktorú nadväzuje súčasná vláda.

1. K niektorým záverom a odporúčaniam, uvedeným v správe, pri ktorých ZP DaOS SR (AZZZ SR) v rokovaní s predkladateľom správy neuspeli :

- 1.1. Odporúčanie MPRV SR uvedené v správe „hľadať nástroje na zabezpečenie výkonnosti poľnohospodárstva a jeho konkurencieschopnosti na jednotnom trhu EÚ“ je vecne správne a naliehavé. Nemalo by sa však obmedziť na využívanie len „súčasných mechanizmov“ podpory. **Preto sme žiadali zahrnúť do programu legislatívnych úloh zásadnejšiu novelu zákona o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri podporách v poľnohospodárstve a rozvoji vidieka**, ktorá by im dávala aspoň také legislatívne možnosti domácich podpôr, aké sú bežné v EÚ 15, alebo aspoň v ČR (osobitne pri tvorbe a použití zdrojov tzv. podporného fondu, ktorý bol obdobný ako v ČR, ale vláda M. Dzurindu ho zrušila).

Pozn.: K zásadnej zmene v legislatívnej úprave štátnej agrárnej podpornej politiky došlo zrušením zákona č. 240/1998 Z.z. o poľnohospodárstve zákonom č. 473/2003 (pred vstupom SR do EÚ) a to aj ustanovení, ktoré si nevynucovala legislatíva EÚ. Základný zákon NR SR o poľnohospodárstve, ktorý obsahoval aj hlavné ciele a priority štátnej agrárnej politiky, vrátane podporných a ochranných opatrení, sa „nahradil“ zákonnou úpravou Pôdohospodárskej platobnej agentúry o podpore podnikania v pôdohospodárstve, pričom ciele a priority tejto

politiky (s ktorými vláda M. Dzurindu zrejme nesúhlasila) sa zo zákona vynechali. Ďalšie zákonné úpravy o podpornej politike sa už týkali nie obsahu štátnej agrárnej politiky, ale pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpôr z centralizovaných zdrojov EÚ a v nevýznamnej miere zo štátneho rozpočtu.

Odporúčanie analyzovať zmeny v zákonnej úprave pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpôr sa neprijalo s argumentom, že novela zákona č. 543/2007 Z.z. o podporách bola už schválená zákonom č. 223/2012 Z.z. z 27. júla 2012. Touto novelou sa však schválila len možnosť poskytnúť pôžičku na odstránenie následkov extrémnych poveternostných podmienok, čo je len skutočne čiastkový prínos v legislatívnej pôsobnosti a zďaleka nie úprava pôsobnosti, ktorá by mohla účinne prispieť „k zvýšeniu výkonnosti a konkurencie schopnosti na jednotnom trhu EÚ“. **Potrebu a možnosti takejto úpravy by mala ukázať osobitná takto orientovaná analýza**, vrátane inventarizácie zdrojov a mechanizmov podpory, poskytovanej nad rámec priamych platieb v mnohých štátoch EÚ 15, ale aj v ostatných členských štátoch.

- 1.2. Pri požiadavke zrušiť **daň z poľnohospodársky využívanej pôdy** (určiť nulovú sadzbu) zaujalo MPRV SR stanovisko, že ide o pôsobnosť MF SR, ktoré s novelizáciou zákona nesúhlasí. **O tejto dani by však mala rozhodovať vláda a NR SR, nie MF SR, ani orgány samosprávy.**

Daň z pôdy, ktorá nemá žiadne ekonomické opodstatnenie, pretože nie je odčerpávaním ani reguláciou pozemkovej renty a zrušenie ktorej bolo už niekoľkokrát v programových zámeroch niektorých politických strán, nepochybne oslabuje konkurencieschopnosť a prehľbuje finančnú krízu domáceho poľnohospodárstva.

- 1.3. Rovnako je neakceptovateľné, ak je Slovensko „zásluhou“ vlády M. Dzurindu jedinou členskou krajinou EÚ bez zvýhodnenia poľnohospodárov **pri spotrebnej dani z nafty.**
- 1.4. V spojitosti s odmietnutím osobitnej podpory živočíšnej výroby ešte v r. 2012 s tým, že vzhľadom na nepriaznivý vývoj ekonomiky nemožno „očakávať navýšenie rozpočtu kapitoly“ sa žiada poznamenať, že ak o štátnej podpore poľnohospodárstva bude rozhodovať MF SR a aj v rozpore s programovým vyhlásením vlády pri rovnakých postojoch ako za posledných 12-14 rokov, programové vyhlásenie vlády o štátnej agrárnej politike zostane na papieri.
- 1.5. ZPDoS SR (a AZZZ SR) uplatnili požiadavku, aby predstavitelia SR v rokovaní o reforme SPP na r. 2014-2020 v prípade schválenia nerovnakých priamych platieb pre EÚ 15 ako pre ostatné členské krajiny **žiadali splnomocnenie** prijať na prechodné obdobie opatrenia, ktorými by sa kompenzoval tento vplyv na konkurencieschopnosť domáceho poľnohospodárstva a potravinárstva, vrátane prechodnej colnej ochrany v súlade s predpismi EÚ a Svetovej obchodnej organizácie.

Odmietavé stanovisko MPRV SR k tejto požiadavke s argumentom, že v rámci rokovaní o reforme SPP na r. 2014-2020 „presadzuje spravodlivú úroveň priamych platieb v rámci EÚ“ je úplne pochybné a to z tých dôvodov :

- a) o súčasnom štádiu prípravy rozpočtu EÚ na r. 2014-2020 je už zrejmé, že orgány EÚ neschvália zvýšenie sumy podpôr pre pôdohospodárstvo a vidiek. Požiadavka na zvýšenie podpôr pre „nové“ členské krajiny na úroveň EÚ 15 by sa za tohto stavu mohla realizovať len znížením podpôr pre EÚ 15, čo je nereálne;
- b) v programovom vyhlásení vlády a v uvedenom stanovisku MPRV SR sa odráža „flexibilita“ formulácií pri požiadavke vyrovnať od r. 2014 priame platby pre všetky členské krajiny („vyvinie maximálne úsilie na zabezpečenie nediskriminačných podmienok“, „presadzuje spravodlivú úroveň priamych platieb v rámci EÚ“).

K požiadavke kompenzačnej prechodnej colnej ochrany MPRV SR zaujalo alibistické

stanovisko, že „colná únia a spoločná obchodná politika sú vo výlučnej kompetencii EÚ“ a že v rámci rokovanií o reforme SPP na r. 2014-2020 „presadzuje spravodlivú úroveň priamych platieb v rámci EÚ“.

K tejto kardinálnej otázke a uvedenému stanovisku MPRV SR považujeme za účelné uviesť tieto zásadné výhrady:

- 1.5.1. Niet pochýb, že slovenské poľnohospodárstvo a potravinárstvo je v hlbokom úpadku a že v prípade svetovej alebo aj regionálnej prírodnej, veterinárnej alebo spoločenskej pohromy by na Slovensku mohlo byť rozvrátené zásobovanie základnými potravinami s veľkými sociálnymi dosahmi a inými dôsledkami.

To vníma aj zahraničie. „Zelená správa“ (str. 9) uvádza konštatovanie expertov OECD v správe o environmentálnej výkonnosti SR z roku 2011, že „na Slovensku bola zaznamenaná najväčšia redukcia poľnohospodárskej výroby zo všetkých krajín OECD (od r. 1990 klesli stavy ošípaných o 70%, hovädzieho dobytku o 60%) a podiel zamestnanosti sa znížil z 9% na 3%“.

Pozn.: Správa OECD pozitívne hodnotí vývoj v environmentálnej výkonnosti SR, nie však hlboký pokles sebestačnosti v základných potravinách, znižovanie úrodnosti a opúšťanie produkčného využívania pôdy s inými environmentálnymi negatívnymi dôsledkami.

- 1.5.2. Podľa platnej legislatívy a medzinárodných zmlúv „sa hrozbou vážnej ujmy domácomu poľnohospodárstvu a spracovateľskému potravinárskemu priemyslu rozumie zvýšené množstvo dovozu živočíšnych výrobkov, zvierat, rastlinných výrobkov a potravín (ďalej len „poľnohospodársky tovar“, pričom možno dôvodne, jednoznačne a jasne predpokladať závažné poškodenie domáceho poľnohospodárstva a spracovateľského potravinárskeho priemyslu alebo zhoršenie ich postavenia na domácom trhu“ (v tomto znení to uvádza § 6 ods. 2 zákona č. 240/1998 Z.z. o poľnohospodárstve, platného v SR do r. 2004).

V spojitosti so vstupom do EÚ prijalo Slovensko osobitnú úpravu ochranných opatrení pri dovoze poľnohospodárskeho tovaru, ktorá je celkom neúčinná. Možnosť uplatniť colnú a inú ochranu pred dovozom, ktorý spôsobuje alebo hrozí spôsobiť vážnu ujmu domácomu poľnohospodárstvu

a potravinárskemu priemyslu, zostala v národnej legislatíve len vo vzťahu ku krajinám, ktoré nie sú členmi Svetovej obchodnej organizácie, čo je súladné s legislatívou EÚ, ale v podstate bezvýznamné.

Vyvstávajú pritom tieto otázky:

- a) Ktoré orgány sú zodpovedné za stav, keď domáce poľnohospodárstvo a potravinárstvo reálne decimuje dovoz z členských krajín EÚ a z niektorých iných krajín, ktoré sú členmi WTO a kto má povinnosť tomuto vývoju čeliť ?
- b) Nie je argumentačne priechodnejšie požadovať prechodnú kompenzačnú ochranu pred dovozom (s efektom aj pre štátny rozpočet), ako sa spoliehať na nereálnu alternatívu vyrovnania priamych platieb ?

Záver:

Výhľad je taký, že na zabezpečenie proklamovaného zvýšenia výkonnosti a dosiahnutie konkurencieschopnosti domáceho poľnohospodárstva a potravinárstva nebudú postačujúce ani priame domáce zdroje, ani zdroje poskytované prostredníctvom EÚ.

Súčasná pôsobnosť EÚ a národných vlád v poľnohospodárskej politike sa v zásade nemá zmeniť. Zodpovednosť orgánov EÚ za reálny vývoj v členských krajinách nie je vymedzená v žiadnom dokumente. Od vstupu do EÚ v r. 2004, ale aj v celej viacročnej „príprave“ na tento vstup je Slovensko pasívnym objektom a nie aktívnym spoluvorcom SPP EÚ a doteraz nemalo ani takú ambíciu. EÚ vôbec nereaguje na úpadok nášho poľnohospodárstva (a v niektorých ďalších členských štátoch), hoci môže preukázať, že k nemu došlo v rozhodujúcej miere v dôsledku našej domácej agrárnej politiky už pred vstupom do EÚ.

Orgány SR by mali usilovať aspoň o takú pôsobnosť a konkurenčnú úroveň podpory, aká im umožní naplňať ich vlastné programové zámery, inak sú propagandou. Iba v tomto kontexte môže mať zmysel aj pripravovaná nová koncepcia rozvoja domáceho poľnohospodárstva.

AZZZ SR odporúča predložiť materiál na ďalšie legislatívne konanie, po zohľadnení predložených pripomienok.